

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

פרשת וַיִּשָּׁב

יצאת השבת:

17:13

ירושלים: 17:16

כא' כסלו תשע"ה

הפטרה: כה אמר ה'

יצאת השבת ר"ת 17:35

יום שלישי בערב הדלקת נר ראשון של חנוכה

סדר הדלקת נרות חנוכה

גיליון 317

כניסת השבת:

16:04

ירושלים: 16:01

יסף ה' לי בן אחר

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

בפרשת השבוע אנו קוראים על יוסף המקראי, ואולם במדרש אנו קוראים על יוסף אחר. האם יש קשר ביניהם? על הפסוק "וירח את ריח בגדיו" הקודם לברכת יצחק ליעקב, דרשו חז"ל: "אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו כגון: יוסף משיתא ויקום איש צרורות". מי היה יוסף משיתא? בזמן שהיוונים שלטו בארץ היה יוסף משיתא מאלו שסייעו להם ונחשב כאחד ממשתפי הפעולה הבכירים, כינויים של אלו היה מתיוונים.

היוונים כבשו את אזור ירושלים והר הבית והגיעו למקום המקדש. אז החליטו שחילול המקדש בצורה מושלמת יתכן רק על ידי כניסת יהודי שיפגע בקודשי ישראל. הם קראו ליוסף משיתא והוא מוציא מנורה של זהב, כסמל של ביוזי רוח קודשי ישראל וחכמתה הרמוזים במנורת הזהב. ואולם הם אמרו לו שאין דרכו של הדיוט להשתמש בזה. כאן עשה יוסף משיתא תשובה, ברגע אחד הבין במה בעט ובמה בחר: "אותי עזבו מקור מים חיים לחפש להם בורות נשברים, בורות אשר לא יכילו המים". גם תמורת מכס שלוש שנים לא היה מוכן להכנס שוב למקדש, עמדתו היחידה היתה: די לי שהכעסתי את בוראי פעם אחת! וכשהכניסוהו למלחציים של נגרים והחלו לנסר בו נערבבו צעקות כאביו הפיזיים עם אלו הרוחניים: "ווי, אוי אוי, אוי לי שהכעסתי לבוראי!"

לא בכדי נבחר יוסף משיתא על ידי היוונים להכנס למקדש ולחללו. יוסף המקראי הוא הדוגמא למי שיכול לעמוד כנגד התרבויות השונות, הוא בעל כח ובעל קרניים 'בהם עמים ינגח יחדיו'. ואילו יוסף זה היה יוסף משיתא הוא היה שותף, משוטט ומובל על ידי אותם יונים ודעותיהם הנכזבות בלי כל עמדה משלו. אך ברגע שהכיר בטעותו עמד כצור באמונת צורו כאילו הושתת כך מיסודו. יצחק בראתו ברוח הקודש בורע יעקב בנו כי אלו הבוגדים בעמם ובה, ישובו לאילוקינו כי ירבה לסלוח – בדרך את יעקב בחפץ לב. רצו היוונים להשתמש ביוסף משיתא כדי לחלל את הקודש והנה דוקא הוא, אל מול כל אותם אלפים שבאו לראות כיצד יהודי מחלל את קודשי אומתו, קידש את שם ה' הגדול – במיתה על קידוש ה' וברגע אחד קונה את עולמו, בבחינת יש קונה עולמו בשעה אחת, אשרי העם שככה לו.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנזקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

הלכות הדלקת נר חנוכה ומקום הנחתו

א. צריך להיזהר מאוד בהדלקת נרות חנוכה, כי היא מצוה חביבה עד מאוד, לפרסם את הנס בהודאה לה' יתברך על הניסים שעשה לנו, והעושה כן זוכה לבנים תלמידי חכמים (שבת כג). ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה מוכר כסותו או נותנן בעבוט שלם, כדי להשיג דמי שמן את נרות חנוכה. וכן חייב להשכיר עצמו לפועל כדי שיוכל ליקח שמן להדלקה, כדי שיעור נר אחד לכל לילה. לכן מצווים כל גבאי צדקה להשגיח על העניים, ולתת להם גם שמן להדלקת נרות חנוכה, אלא שאינם מצווים לתת להם יותר מנר אחד בכל לילה, כפי עיקר הדין של המצווה.

ב. מעיקר הדין די בנר אחד לכל בית ובית מישראל, בין שבני הבית מרובים, בין שהם מועטים, אולם נהגו להדר במצוה זו, ומנהג הספרדים שבילילה הראשון מדליקים נר אחד לכל בני הבית, ומכאן ואילך מוסיפים והולכים להדליק נר אחד לכל לילה, עד שבילילה האחרון יהיו שמונה נרות. ואפילו אם בני הבית מרובים, אין מדליקין יותר.

ג. מצות הנחת נרות חנוכה היא בתוך עשרה טפחים (80 ס"מ) מקרקע הדירה. ואם הניחם למעלה מעשרה טפחים, יצא ידי חובת המצווה. ויש להניחם למעלה מג' טפחים. ואם הניחם למעלה מעשרים אמה מקרקע הדירה (9.60 מטר), לא יצא ידי חובת המצווה אף בדיעבד, וצריך לכבות את החנוכיה, ולהניחה במקום הכשר ויחזור וידליקנה, אך לא יברך שנית.

ד. הדר בעלייה, מצווה שניית נרות חנוכה בחלון או במרפסת, או בגוזזטרא הסמוכה לרשות הרבים, כדי לקיים פרסומי ניסא, וטוב להניח נרות חנוכה בתוך פנס של זכוכית ושיגן מרוח וגשם, ולהעמידם באויר המרפסת, כדי שיידאו לעוברים ושבים שברשות הרבים. ואם הוא גר בקומה שהמרפסת גבוהה מקרקע רשות הרבים עשרים אמה (9.60 מטר), יניח הנרות בפתח הדירה מבפנים, הואיל ואין בזה היכר כל כך לבני רשות הרבים.

ה. מצוה להניח נרות חנוכה בטפח הסמוך לפתח הכניסה לבית משמאל לנכנס, כדי שתהיה המזווה מימין, ונרות חנוכה משמאל, וכשהוא נכנס ויוצא, הרי הוא מוקף במצוות, ובייחוד כשנכנס בטלית קטן מצוויצת כהלכתה, אשר עליו יכוון מה שכתוב "והחוט המשולש לא במהרה ינתק".

ו. דירה שיש לה שני פתחים משתי רוחות (כיוונים), צריך להדליק נרות חנוכה בשתייהן, מפני החשד, שישברו שלא הדליק נר חנוכה כלל. ויש אומרים שבזמן הזה, שכולם מדליקים נרות בפנים ממש, ואין שום היכר לבני רשות הרבים, אין מדליקים אלא בפתח אחד.

ז. אורח שמייחדים לו חדר בפני עצמו ללון שם, אף שיש לחדר פתח בפני עצמו, אינו צריך להדליק נרות חנוכה בחדרו, שבזמן הזה אין חוששין לחשד שיחשדוהו שאינו מדליק נרות חנוכה, שבלאו הכי כל היכר הוא רק לבני הבית, והם יודעים שהוא יצא ידי חובתו בהדלקת הנרות של בעל הבית. ואם ירצה להחמיר על עצמו ולהדליק בחדרו, אינו רשאי לברך.

ח. הנוסע בספינה או ברכבת, ואפשר להדליק שם נרות חנוכה, נכון להדליק שם, שאין צריך בית קבוע לכך, כל עוד ידוע לו שלא יגיע לביתו באותה לילה, וכן אין מדליקין עליו בביתו.

ט. במוצאי שבת מדליקים בבית הכנסת נר חנוכה תחילה, ואחר כך מבדילים. ובבית מבדילים תחילה ואחר כך מדליקים נר חנוכה.

פסוקים שנוהגים לומר בשעת פתיחת ההיכל בשבת חנוכה: גר לרגלי דברך ואור לנתיבתני: גר יהיה נשמת אדם חפש כל חדרי בטן: כי גר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר: אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה: וארח צדיקים באור נגה הולך ואור עד נכון היום: לדוד יהיה אורי וישעי ממי אירא יהיה מעוז חיי ממי אפחד: כי אתה תאיר גרי יהיה אלהי יגיה חשבי: קומי אורי כי בא אורך וכבוד יהיה עליך זרח: מאין כמוך יהיה גדול אתה וגדול שמך בגבורה:

פיוטים לחנוכה

עם נאמני, זרע אמוני. הודו לה, פי גבר חסדו.

בימי מתנתיה, זקן ידידיה. רב עליליה, פקד את עבדו.
 יוצאי יריכו, בניו חניכו. הלכו בדרךיו, לבשו את מדו.
 עם יון תקיף, את עמו התקיף. ואלהים השקיף, ממרום הודו.
 גבורים נפלו, וטמאים פשלו. וגאים שפלו, אב ומחמדו.
 חלשים נצחו, צדיקים צלחו. וטהורים שמחו, הרב את עבדו.
 באו למקדש, שרו שיר חדש. לאל הנקדש, גדול כבודו.

מעוז צור

מעוז צור ישועתי, לך נאה לשבת. תכון בית תפלתי, ושם תודה נזבת.
 לעת תכין מטבת, מצר המנבת. אז אגמר, בשיר מזמור. חנכת המזבח:
 רעות שבעה נפשי. ביגון כחי כלה. חיי מררו בקשי. בשעבוד מלכות עגלה.
 ובידו הגדולה. הוציא את הסגלה. חיל פרעה וכל זרעו ירדו באבן במצולה:
דביר קדשו הביאני. וגם שם לא שקטתי. ובא נוגש והגלני. פי זרים עבדתי.
 ויין רעל מסכתי. כמעט שעברתי. קץ בכל. זר בכל. לקץ שבעים נושעתי:
 ברות קומת ברוש בקש אגגי בן המדתא. ונהיתתה לו לפח ולמוקש וגאותו
 נשבתה. ראש ימיני נשאת. ואויב שמו מחית. רב בניו וקניניו על העץ תלית:
 יונים נקבצו עלי. אזי בימי חשמנים. ופרצו חומות מגדלי. וטמאו כל השמנים.
 ומנותר קנקנים. נעשה נס לשושנים. בני בינה. ימי שמונה. קבעו שיר ורננים:
 חשוף זרוע קדשך. וקרוב קץ הישועה. נקם נקמת עבדיך. מאמה הרשעה. כי
 ארכה השעה. ואין קץ לימי הרעה. דחה אדמון. בצל צלמון.
 הקם לנו רועים שבעה:

סדר הדלקת נר חנוכה

לְשֵׁם יְחִוּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנֵיתָהּ, בְּדַחֲלוֹ וְדַחֲמֵי, וְדַחֲמֵי וְדַחֲלֵי, לְיַחְדָּא שְׁם יוֹד קָיִ בְּאִיזֵי קָיִ בְּיַחְדָּא שְׁלֵיִם (יִהְיֶה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנַחְנוּ בְּאִים לְקִים מִצּוֹת הַדְּלָקַת נְרוֹת חֲנֻכָּה כְּמוֹ שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּרֵינוּ לְבִרְכָּהּ, עִם כָּל הַמִּצּוֹת הַכּוֹלָלוֹת בָּהּ, לְתַקֵּן אֶת שְׂרָשָׁהּ בְּמָקוֹם עֲלוּיִן. לְעִשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וְעֵלָה לְפָנֵינוּ יִתְבָּרַךְ כְּאֵלֹהֵינוּ בְּכָל הַפְּגוּמֹת הַרְאִיוֹת לְכַנֵּן בְּמִצְוֵהּ זֹה. וְיֵהִי נֶעֱם אֲדָנֵי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עֲלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהּ:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַיְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְּלִיק נֵר חֲנֻכָּה:**

**בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַיְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נְסִים
לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:**

בלילה הראשון מברך גם ברכה זו:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַיְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחֲתִינוּ וְקִיַּמְנוּ

וְהַגִּיעֵנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

לאחר שהדליק נר החיוב יאמר:

הַנְּרוֹת הֵלְלוּ אֲנַחְנוּ מִדְּלִיקוֹן. עַל הַנְּסִים, וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת, וְעַל הַנְּפִלְאוֹת, שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבוֹתֵינוּ, עַל יְדֵי כְּהֻנֵּיךְ הַקְּדוֹשִׁים. וְכָל שְׂמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה הַנְּרוֹת הֵלְלוּ קִדְּשׁ, וְאִין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, אֶלָּא לְרְאוּתָם בְּלִבָּךְ, כְּדֵי לְהוֹדוֹת לְשִׁמְךָ עַל נְסִיךָ וּנְפִלְאוֹתֶיךָ וְיִשְׁעוֹתֶיךָ:

מְזֻמּוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: אֲרוּמַמְךָ יְיָ הַזֶּה כִּי דִלִּיתָנִי, וְלֹא שִׁמַּחַת אִזְבִּי לִי: יְיָ הַזֶּה אֱלֹהֵי, שְׁוֹעֵתִי אֵלֶיךָ וְתִרְפָּאֵנִי: יְיָ הַזֶּה הַעֲלִיתָ מִן שְׂאוֹל נַפְשִׁי, חַיִּיתָנִי מִיַּרְדֵּי בּוֹר: וְזָמְרוּ לִי הַיְהוָה חֲסִידָיו, וְהוֹדוּ לְזָכַר קִדְּשׁוֹ: כִּי רָגַע בְּאִפּוֹ חַיִּים בְּרִצּוֹנוֹ, בְּעָרֵב לַיִן כְּכִי וְלִבְקָר רִנָּה: וְאֲנִי אֲמַרְתִּי בְּשִׁלּוֹי, בַּל אֲמוּט לְעוֹלָם: יְיָ הַזֶּה בְּרִצּוֹנְךָ הַעֲמַדְתָּהּ לְהַרְרִי עוֹז, הַסְּתַרְתָּ פָנֶיךָ הַיִּיתִי נִבְהָל: אֵלֶיךָ יְיָ הַזֶּה אֶקְרָא, וְאֶל אֲדָנֵי אֶתְחַנֵּן: מַה בָּעַצְמִי בְּדַמִּי בְּרַדְתִּי אֶל שְׁחַת, הַיּוֹדֶךָ עֲפָר הַיְגִיד אֲמַתְךָ: שִׁמְעֵה יְיָ הַזֶּה וְחַנּוּנִי, יְיָ הַזֶּה יֵהִי עֵזֶר לִי: הַפְּכַת מַסְפְּדִי לְמַחֹל לִי, פִּתַּחְתָּ שִׁקִּי, וְתִאֲדָנִי שִׁמַּחְתָּ: לְמַעַן יִזְמְרָךְ כְּבוֹד וְלֹא יִדַּם, יְיָ הַזֶּה אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אֲדוֹרְךָ: (נוהגים לשיר 'מעוז צור', מופיע בעמוד הקודם).

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0577788483

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאה ציטרון הייז. הי"ד יצחק שושן הייז. שרה בת שמחה הייז. יצחק אילוז הייז. מרים יהודה הייז. ציפורה ויהושע לוי הייז. ביבה אלימלך הייז. ישי הלוי הייז. אורי חיים רווח הייז. עזר בן עישה הייז. תיקוה בת עזיזה הייז. אלגרה בת ג'אן הייז. מזל בת עטילה הייז. פנחס זרחי הייז. הראל בן אביגיל הייז. אילנה בת סליחה הייז. ישי ורחל לוי הייז. חנה בת זוהרה הייז. להחזרת נעדריו צה"ל ושבינוי ובהם: גיא חבר, רון ארה, זכריה באומל, יהודה כץ, צבי פלדמן, יחזקאל פולארד הייז. לעילוי נשמת הנערים: אייל יפרח הייז, גיל-עד שעאר הייז, נפתלי יעקב פרנקל הייז. ולע"ז אורון שאול הייז וחללי מבצע צוק איתן. לעילוי נשמת: הרב מרדכי אליהו זצ"ל. הרב מסעוד מלול זצ"ל. הרב שלמה זורף ז"ל. הרב יעקב שושן ז"ל. זנה יזה ז"ל. ברכה סופר ז"ל. נרד נחום ז"ל. נסים כהן ז"ל. ספר כט"ח ז"ל. נרדה שמעון בת חזית ז"ל. מנחה לוי ז"ל. אסתר בת תורא ז"ל. אסתר חד ז"ל. זנה יצחק ז"ל. רנה פנעק ז"ל. הרב אברהם עזקמן זצ"ל. מרדכי משה בני לאה מורחז ז"ל. אליהו בת פריחה ז"ל. תרצה יצחק ז"ל. ישראל אברהם נתן בן מלכה ז"ל. אסתר בת זוהרה ז"ל. אסתר וענבר נחום ז"ל. ישראל בן שושנה ז"ל. יצחק בן מול מורחז ז"ל. רובי בן שלום צעדי ז"ל. מרים וענטו ז"ל. עזיזה עמוס ז"ל. יצחק ועמרים אטיאס ז"ל. נסים בן חנה ז"ל. שמעון אבטובול ז"ל. יצחק ולאה אסטרנו ז"ל. רות יעקב ז"ל. חיה רחל לוי ז"ל. אליהו טייטל ז"ל. נעימה בת מגידה ז"ל. שמחה אילוז ז"ל. ראובן אלון בן נטיה ז"ל. סוליקה שושן ז"ל. לואיזה מורד ז"ל. זוהרה בת חנה ז"ל. עליזה כהן ז"ל. ר' חיים ארבענה ז"ל. אהרן זקן ז"ל. אורי אורן מועלם ז"ל. ישראל בן גברה ז"ל. חד חגיבי ז"ל. חד חסרברג ז"ל. עמוס דמרי ז"ל. רבי חד הכהן ז"ל. עישה חן ז"ל. מול ואליהו תורגמן ז"ל. יוסף ברום ז"ל. יוסף הכהן ז"ל. ולע"ז הנפסם בשואה ובהם: אלכסנדר שנדר, שושנה רוזה, רפאל פריצ, וציעזיליה צילה לבית משפחת ציטרון הייז.

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה